

Ängdala Skolor AB
Org.nr 556527-9931
lars.borjesson@angdalaskolor.se

2023-05-15
Dnr SI 2022:8799

Beslut

efter kvalitetsgranskning av det specialpedagogiska arbetet för att stödja lärare inom garantin för tidiga stödinsatser vid Ängdalaskolan i Vellinge kommun med Ängdala Skolor AB som huvudman.

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Ängdalaskolan avseende kvaliteten inom det specialpedagogiska arbetet för att stödja lärare inom garantin för tidiga stödinsatser.

Granskningens syfte är att bedöma kvaliteten i de samråd som sker inom garantin för tidiga stödinsatser. I dessa samråd ska personal med specialpedagogisk kompetens bidra med sin kompetens till skolors arbete med att främja de yngres elevers språkliga (svenska) och matematiska utveckling.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning av skolenhetens förberedelse och genomförande av samråd inom garantin för tidiga stödinsatser, utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se bilaga 1). Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom något område anges ett utvecklingsområde. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då också av huvudmannen. I bilaga 2 återfinns granskningens författningsstöd. Av författningsstödet framgår i vilka situationer som samråd ska ske och där beskrivs även de centrala begreppen i garantin.

Skolinspektionen besökte Ängdalaskolan den 13 april 2023. Besöket genomfördes av utredarna Therese Jakobsson och Erica Jonvallen.

Vid granskningsbesöket inhämtades information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- En gruppintervju med lärare och förskollärare som undervisar i förskoleklass.
- En gruppintervju lärare som undervisar i åk 1-3.
- En intervju med personal med specialpedagogisk kompetens.
- En intervju med rektorn.
- Studier av dokument som begärts in från skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

Den här granskningen är del av ett större regeringsuppdrag att följa upp och utvärdera garantin för tidiga stödinsatser

(<https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/granskningar-pa-gang/garanti-for-tidiga-stodinsatser/>).

De samlade iakttagelserna från alla skolorna som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras hösten 2023.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att Ängdalaskolan uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna avseende samråd inom garantin för tidiga stödinsatser.

Skolinspektionens bedömningar

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att arbetet inom det granskade området fungerar väl.

Granskningen visar att det finns ett nära samarbete mellan specialpedagog och lärare inom ramen för skolans arbete med garantin för tidiga stödinsatser. Arbetet utgår också från välkända och tydliga rutiner och det finns en samsyn om vad som är målsättningen med det gemensamma arbetet på skolan. När behov av kompetensutveckling identifieras inom garantins område förs de löpande vidare till skolans ledning.

Vidare visar granskningen att lärare och specialpedagog gemensamt analyserar vad de obligatoriska materialen har visat. Lärare och specialpedagog tar också stöd i varandras kompetens i att utforma undervisning och stödinsatser som möter elevernas behov. Dessa insatser följs upp och utvärderas i samråd.

Förberedelser för samråd inom garantin för tidiga stödinsatser

Motivering

Lärare och specialpedagog har ett nära samarbete inom ramen för garantin

Granskningen visar att det finns ett nära samarbete mellan lärare och specialpedagog och att det också präglas av en gemensam syn på vad som är målsättningen med arbetet med garantin på skolan.

Lärare och specialpedagog beskriver i intervjuer att de arbetar tätt tillsammans inom ramen för garantin. Samarbetet sker både genom regelbundna formella träffar och mer spontant, exempelvis genom att specialpedagogen ofta besöker klassrummen. Såväl lärare i förskoleklass som lågstadiet beskriver att specialpedagogen finns nära till hands för diskussioner inom garantins område, både när det handlar om att tolka vad de obligatoriska materialen har visat och i utformning och uppföljning av stödinsatser.

På samma vis ger intervjuerna också en samstämmig bild av vad som är det övergripande målet med arbetet med garantin på skolan, nämligen att tidigt fånga elever som behöver stöd för att nå målen med utbildningen.

När det handlar om samsyn om de begrepp som är centrala inom garantin (såsom "indikation" och "befara") uppger lärare att de utgår från de beskrivningar som finns i Skolverkets handledningsmaterial i bedömningen, även om de inte alltid använder just garantins specifika begrepp för att beskriva vad materialen har visat. Däremot uppger lärare och specialpedagog att de inte har haft några gemensamma diskussioner om innebörden av dessa begrepp.

För att behålla en hög kvalitet i arbetet kan det vara fördelaktigt att lärare och specialpedagog ges möjlighet att tillsammans samtala om de begrepp som är specifika garantin och som särskiljer garantin från det ordinarie arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Det är i sammanhanget särskilt viktigt att det finns en samsyn om den låga tröskel som ska krävas för att en elev ska bedömas uppvisa "indikation". Detta för att minimera risken för att elever som inte har så uppenbara stödbehov förblir oupptäckta.

Arbetet utgår från gemensamma och välkända rutiner

Granskningen visar att lärare och specialpedagog har en tydlig bild av hur arbetet med garantin är organiserat, vilka moment som ingår och vad som är lärarnas respektive specialpedagogens ansvar.

Av intervjuer med lärare, specialpedagog och skolledning framgår att arbetet med garantins kartläggningar och samråd följer ett upparbetat årshjul som anger när de olika momenten ska genomföras. Lärare i förskoleklass och lågstadiet beskriver att arbetet börjar med att de obligatoriska materialen genomförs och att de sedan delar en sammanställning av vad materialet visar med specialpedagog och biträdande rektor. Därefter sker en gemensam analys och utifrån den utformas eventuella insatser på grupp- och individnivå. Insatserna utvärderas och följs upp genom regelbundna avstämningar, så som mitterminskonferenser tillsammans med hela elevhälsan och löpande mellan lärare och specialpedagog.

Av intervjuer med lärare och specialpedagog framgår även att rutiner finns för att identifiera behov av kompetensutveckling och att det finns vägar för att föreslå eventuella kompetensutvecklingsinsatser. Lärare som undervisar i årskurs 3 berättar till exempel att de varje år analyserar resultaten av nationella proven och att de utifrån det identifierar områden att arbeta vidare med kollegialt. När det handlar om individuella behov av kompetensutveckling berättar lärarna att dessa lyfts med biträdande rektor. Som exempel nämner rektorn att lärare i förskoleklass fått kompetensutveckling i att bedöma i samband med att garantin infördes.

Genomförande av samråd inom garantin för tidiga stödinsatser

Motivering

Lärare och specialpedagog analyserar tillsammans vad de obligatoriska materialen visar

Granskningen visar att lärare och specialpedagog genomför en gemensam analys (samråd för särskild bedömning) av de elever som visat indikation på att inte uppfylla de kriterier för bedömning som sen ska uppfyllas i årskurs 3.

Av intervjuerna framgår att lärare, specialpedagog och biträdande rektor träffas efter att de obligatoriska materialen har genomförts för att gå igenom de elever som på något vis riskerar att inte uppfylla kommande kriterier för bedömning, oavsett om det rör sig om större och mer generella svårigheter eller om det enbart handlar om att en elev visat enstaka indikation i en del av kartläggningen. Tillsammans diskuterar de om det verkar handla om något som eleven kan "arbeta sig ur" eller om det rör sig om en svårighet som eleven behöver stöd i.

Av intervjuer med lärare och specialpedagog framgår vidare att analysen handlar om att identifiera svårigheter och utmaningar hos enskilda elever såväl som att hitta eventuella mönster bland eleverna på gruppnivå. Som exempel berättar lärare i förskoleklass att de vid den senaste kartläggningen kunnat se mönster när det handlar om elevernas förmåga att kommunicera sinsemellan. Samma lärare beskriver också att specialpedagogen är ett stöd i att undersöka vad den enskilda elevens svårigheter handlar om genom att ställa frågor till lärarna om hur eleven är i olika undervisningssituationer.

Lärare får stöd i arbetet med att möta elevernas olika förutsättning och behov

Granskningen visar att stödinsatser till eleverna utformas i samråd mellan lärare och specialpedagog och att insatserna sedan följs upp gemensamt.

Av intervjuer med lärare som undervisar i förskoleklass och lågstadiet framgår att specialpedagogen utgör ett stöd i att arbeta vidare utifrån vad den gemensamma analysen har visat. Det kan handla om att specialpedagogen genomför ytterligare tester för att kartlägga en elevs eventuella svårigheter för att på så vis, tillsammans med läraren, kunna utforma stödinsatser som möter elevens behov. Det kan också handla om att utforma undervisningen utifrån de mer övergripande mönster som identifierats i analysen. Som exempel beskriver specialpedagog i intervju att de i analysen kan uppmärksamma mönster mellan matematik och språkinläring och att specialpedagogen kan handleda lärarna i hur de kan arbeta vidare utifrån det, exempelvis med elevernas ordförråd.

Stödinsatserna följs upp och utvärderas regelbundet genom löpande samarbete och planerade avstämningar mellan lärare och specialpedagog. I intervjuerna ges flera exempel på hur specialpedagogen kan vara ett stöd i att ompröva de stödinsatser som inte visat sig fungera. De extra anpassningar och det stöd som ges inom ramen för arbetet med garantin följs vidare upp tillsammans med andra aspekter av elevens skolsituation, som en del av det ordinarie stödarbete.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Ana-Maria Koci Spång.

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Therese Jakobsson, (föredragande), utredare Erica Jonvallen, utredare Roger Thuring medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av framtagna kvalitetskriterier, vilka är utformade utifrån Skolverkets rekommendationer för arbetet med garantin.¹

Följande områden granskas:

Förberedelser för samråd inom garantin för tidiga stödinsatser

Lärare och personal med specialpedagogisk kompetens etablerar ett nära samarbete och samtalar om hur det gemensamma arbetet med garantin ska utformas och hur arbetet ska leda till att syftet med garantin uppfylls.

Lärare och personal med specialpedagogisk kompetens identifierar behov av och föreslår kompetensutvecklingsinsatser inom garantins område.

Lärare och personal med specialpedagogisk kompetens arbetar tillsammans utifrån organisationens och skolans rutiner och med frågorna vad, hur, när och av vem något ska göras inom garantin.

Lärare och personal med specialpedagogisk kompetens utvecklar en samsyn kring begrepp och målsättning för arbetet med garantin.

Genomförande av samråd inom garantin för tidiga stödinsatser

Lärare och personal med specialpedagogisk kompetens tar stöd i varandras kompetens i arbetet med att möta elevernas varierande förutsättningar och behov.

Lärare och personal med specialpedagogisk kompetens reflekterar och analyserar tillsammans hur undervisningen har utgått från ett varierat sätt att lära och hur eleverna har fått möjlighet att visa sina kunskaper.

Lärare och personal med specialpedagogisk kompetens samtalar om vilket stöd som fungerar för eleven.

Lärare och personal med specialpedagogisk kompetens analyserar tillsammans resultaten av de obligatoriska materialen utifrån vad det är som påverkar elevernas resultat.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

[Garanti för tidiga stödinsatser \(skolinspektionen.se\)](https://www.skolinspektionen.se/garanti-for-tidiga-stodinsatser).

¹ Skolverket (2022). *Rekommendationer om arbetet med garantin för tidiga stödinsatser i förskoleklass och lågstadiet*. Tillgänglig via < <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/rekommendationer/rekommendationer-om-arbetet-med-garantin-for-tidiga-stodinsatser-i-forskoleklass-och-lagstadiet> >.

Bilaga 2: Författningsstöd

Förberedelser och genomförande av samråd inom garantin för tidiga stödinsatser

I skollagen finns bestämmelser om en garanti för tidiga stödinsatser i förskoleklassen och lågstadiet. Garantin består av flera led för att säkerställa att elever i behov av stödinsatser får rätt stöd i rätt tid. Enligt skollagen ska ansvarig förskollärare eller lärare i förskoleklassen, årskurs 1 och 3 i grundskolan under vissa förutsättningar genomföra en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling. Den särskilda bedömningen ska göras om det, utifrån obligatoriska kartläggnings- och bedömningsmaterial, finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper i svenska, svenska som andraspråk eller matematik som gäller för aktuell skolform.²

Om det efter en sådan särskild bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för den aktuella skolformen, ska det skyndsamt planeras stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie verksamheten eller göras en anmälan om eventuellt behov av särskilt stöd till rektorn enligt 7 §.³

I slutet av förskoleklassen och i slutet av lågstadiet i grundskolan ska det genomföras en uppföljning av sådant stöd som getts. Resultatet av uppföljningen ska överföras till den lärare som ska ansvara för eleven i nästa årskurs.⁴

Skollagen definierar tre situationer inom garantin för tidiga stödinsatser, där ansvarig förskollärare eller lärare som huvudregel ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens. Ansvarig förskollärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid den särskilda bedömningen av en elevs eventuella behov av extra anpassningar och särskilt stöd i svenska, svenska som andraspråk och matematik samt vid planering av sådana extra anpassningar så att rätt stödinsatser utformas för eleven. Den ansvariga förskolläraren eller läraren ska också vid uppföljningen av det stöd som getts samråda med personal med specialpedagogisk kompetens.⁵

² 3 kap. 4 § 1 st. skollagen (2010:800).

³ 3 kap. 4 § 2 st. skollagen.

⁴ 3 kap. 4 b § skollagen.

⁵ 3 kap. 4 a § skollagen.

Av förarbetena framgår att syftet med garantin för tidiga stödinsatser inte bara är att de elever som är i behov av stödinsatser ska få sådana insatser tidigt. Avsikten är också att det ska säkerställas att dessa insatser är utformade utifrån elevens behov. Specialpedagogisk kompetens kan enligt förarbetena bidra till att stödinsatserna utformas på ett ändamålsenligt sätt och även bidra i utvärderingen av insatserna.⁶

Vidare anges i förarbetena att personal med specialpedagogisk kompetens ska vara ett stöd för ansvarig förskollärare eller lärare, bland annat vid bedömningen av behovet av stödinsatser hos de elever som befinner sig i gränslandet mellan dem som inte bedöms ha något sådant behov och elever där förutsättningarna för extra anpassningar eller anmälan till rektorn enligt 7 § redan är uppfyllda. På vilket sätt samrådet ska genomföras måste avgöras från fall till fall. Även i fråga om planering måste det sätt på vilket samrådet ska genomföras avgöras från fall till fall.⁷

I läroplanen anges att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov.⁸ Vidare anges att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd, och samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.⁹

Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt hjälp de behöver. Rektorn har vidare ett särskilt ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.¹⁰

⁶ Regeringens proposition 2017/18:195. *Läsa, skriva räkna – en garanti för tidiga stödinsatser*, s. 51 f.

⁷ Prop. 2017/18:195 s. 86.

⁸ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22), 1. Skolans värdegrund och uppdrag, avsnitt En likvärdig utbildning.

⁹ Lgr 22, avsnitt 2.2 Kunskaper.

¹⁰ Lgr 22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.